

Åtgärdsbank för åtgärder i MSP 2.0

Klimatneutral kommun	Under-område	Robusta ekosystem	Under-område
<p>Markanvisningstävlingar med fokus mobilitetsindex.</p> <ul style="list-style-type: none"> Vid markanvisning av kommunal mark ska kommunen utvärdera även på hållbarhetskriterier (som tex Uppsalamodellen) 	Lokalisera, utforma och underhålla hållbart	Fortsätta skydda områden utpekade i "Strategi för bildande av naturreservat i Gävle kommun" (2007) med tillägg av Fjärdön. Samt skydda nya områden för att nå det nationella målet på 17%	Natur/ekosystemtjänster
Tydliggör ansvar för arbete med hållbart resande externt och prioritering av åtgärder (inklusive flygresor) för att uppnå beteendeförändring.	Transporter	Implementera åtgärdsprogram för hotade arter på kommunägd mark	Natur/ekosystemtjänster
Undersöka möjligheter att bli Europas mest miljösmarta logistikområde och ha en samdistribution.	Lokalisera, utforma och underhålla hållbart	Besluta en trädplan, resursförstärkning behövs	Natur/ekosystemtjänster
Intern klimatkompensation flyg.	Transporter	Vattenplan avgränsad till att hantera förorenings-spridning och övergödning. Med handlingsplan.	Vatten
Miljöfordon som Gävle kommun har leasat kommer ut på andrahandsmarknaden här i Gävle.	Transporter	Upprätta vatten och nödvattenförsörjningsplan som också analyserar hur Gävle ska agera vid tillexempel en olycka på Gävle-Valboåsen. Upprätta handlingsplan för att åtgärda upptäckta problem	Vatten

Ta till vara och utveckla arbetet med hållbara elevresor som bland annat sker i projektet School chance.	Transporter	Säkerställa och utveckla ängsmarktytor samt utveckla gröna samband mellan dessa genom att besluta om antagande av örtbacksprogrammet, och ställa om gräsytor längs vägar och i parker till ängsmarktytor med sen slotter.	Natur/ekosystemtjänster
Gavlefastigheter ska sträva efter miljöbyggnad silver och certifiera nybyggnationer när det är möjligt.	Lokalisera, utforma och underhålla hållbart	Upprätta ett årligt guidprogram för de tätortsnära naturområdena.	Natur
Gavlegårdarna ska sträva efter miljöbyggnad silver utan krav på certifikat.	Lokalisera, utforma och underhålla hållbart	Ställa om grässkötselytor till slåttermark så att andelen ängs- och betesmark ökar.	Natur/ekosystemtjänster
Materialval vid ny- och ombyggnation ska grunda sig på livscykelanalys.	Lokalisera, utforma och underhålla hållbart	Skydda områden utpekade i "Strategi för bildande av naturreservat i Gävle kommun" (2007).	Natur/ekosystemtjänster
Tjänstecykelpool	Transporter	Utreda nya naturreservat och biotopskyddsområden, bland annat på Valboåsen (ca 55 ha) och Almkärret (ca 14 ha) till år 2030.	Natur/ekosystemtjänster
Samordna, tydliggöra ansvar för och arbeta med drivmedelsfrågan internt så att fordon som kan drivas med förnybara drivmedel gör det.	Transporter	Utveckla parker och naturområden för biologisk mångfald och ökad tillgänglighet genom resursförstärkning. Förbättra kommunikationen för att fler Gävlebor kan nyttja dem.	Natur/ekosystemtjänster
Grönskande ytterväggar och tak ska skapas framförallt i stadskärnan där så är möjligt för såväl miljö som hälsa.	Lokalisera, utforma och underhålla hållbart	Utveckla och informera om Valls hage för att öka antalet besökare.	Natur/ekosystemtjänster

Mängden löv ska utökas då de verkar som koldioxidsänkor, inklusive att öka upplagringen av markbunden koldioxid. Här ska trädsorter mm väljas så att skogsträdgårdsodling gynnas där det är lämpligt.	Klimat	Utveckla Testeboåns delta för besöksmål genom att anlägga ett fågeltorn och en tillgänglig stig i naturreservatet.	Natur/ekosystemtjänster
Politiskt direktiv för att vi ska bygga solceller på kommunägda fastigheter, där det är tekniskt möjligt utifrån taklutning, solstrålning mm.	Energi	Upprätta ett årligt guideprogram för de tätortsnära naturområdena.	Natur/ekosystemtjänster
Vi ska minimera avfallet i byggprojekt, arbeta för en större andel återbruk och högre andel återvunnet i byggnadsmaterial. Vi ska också bygga så att det är lätt att demontera och göra anpassningar och mindre ombyggnationer på ett sätt så att vi undviker att avfall uppstår.	Lokalisera, utforma och underhålla hållbart	Implementera alla relevanta åtgärdsprogram för hotade arter.	Natur/ekosystemtjänster
Skapa förutsättningar för bra utsortering av hushållsavfall i bostaden	Lokalisera, utforma och underhålla hållbart	Peka ut fiskevårdsansvar i kommunen och revidera fiskevårdsplanen.	Vatten
Kollektiv, -gång-och cykeltrafik ska prioriteras i gatutrymmet, speciellt vintertid.	Transporter	Ta fram ett digitalt verktyg för att förenkla planeringsarbetet. Kommunicera både inom kommunen och mot medborgare.	
Fortsatt arbete med implementering av checklisten för hållbart resande i samhällsplaneringen.	Transporter	Öka andelen ekologisk odlad mark och kombinera med drift som ökar kolinlagring.	Natur/ekosystemtjänster

Parkeringshus som byggs och befintliga parkeringshus kan vara mobilitetshus, det vill säga en plats där du bland annat ska kunna parkera och få tillgång till bil- och cykelpooler.	Transporter	Införa skogsbyte på minst XX ha som förvaltats av Gävle kommun år xx.	Natur/ekosystemtjänster
informationsinsatser kring biogasens fördelar	Transporter	Restaurera eller nyskapa minst xx ha våtmark. år xx.	Vatten/ekosystemtjänster
Behålla järnvägen till Bergby Norrsundet - då kan folk bo där mera, göra den banan kommunal , folk åker inte till Bergby och sedan därifrån, då tar de bilen istället.	Transporter	Skapa minst xx antal attraktiva utflyktsmål för förskolor och skolor år xx.	
Bygg staden som i Utrecht - cyklar och gång först, bilar får åka runt kommunalägda spårvagnar, spårbunden trafik på gatorna	Transporter	Ta fram en Grön-Blåstrategi i vilken flera av åtgärderna nedan kan ingå i.	Natur/vatten
Bryta ner Gävles koldioxidbudget på näringsliv, kommun och företag, vad kan man konsumera.	Klimat	Genomföra en sociotopkartläggning.	Natur
Gratis kollektivtrafik. Målsättning med tiden. Liksom i Avesta.	Transporter	Utifrån beskrivning av vilken typ av grönska som har vilka kvalitéer och erbjuder vilka ekosystemtjänster bestäm hur nära invånarna bör ha till dem från sin bostad och utveckla riktlinjerna utifrån den tidigare framtagna ekosystemanalysen.	Natur/ekosystemtjänster
Arbeta för fler bilpooler, även vid bostadsområden.	Transporter	· Komplettera ekosystemtjänstkartläggningen med den stadsnära skalan och biologisk mångfald i vatten.	Ekosystemtjänster

Puffa för Go Moore där man kan hyra ut sin egen bil, till privatpersoner, finns försäkring. Man kan även fylla bilen, åka med flera.	Transporter	Synliggör, kommunicera och värdera ekosystemtjänster i stadsmiljön genom aktuell information på hemsida, skyltar på plats samt genom broschyrer.	Ekosystemtjänster
Sänk hastigheterna på bil, så att det går fortare att cykla istället! Både för trafik och miljö.	Transporter	Bryt ner översiktsplanens mål i grönstrategin och använd som tematiskt tillägg. Implementera även de bristområden som beskrivs i ekosystemrapporten.	Natur/ekosystemtjänster
Kommunen bjuda på den arbetstid man förlorar om man åker hållbart istället för att åka bil. Här KAN ANDRA FÖRETAG TA EFTER. Tipsa i hållbart näringsliv. Vilket företag blir det första att göra det.	Transporter	Komplettera de kartläggningar som gjordes till "Ekosystemtjänster i Gävle kommun" med åtgärdsplaner.	Ekosystemtjänster
Microsoft spillvärme - Krav ifrån kommunen.	Energi	Tillgängliggöra det stadsnära vattnet genom att anlägga ett promenadstråk längs med kajkanterna till Gavleån.	Vatten/ekosystemtjänster
Transporter/Cyklar- Moderna cykelställ som är under tak och säkra. Behöver finnas överallt. Fler och tillgängliga cykelställ.	Transporter	Ta fram en trädplan för att undersöka behovet av trädplantering. Redan nu finns indikationer på att en resursförstärkning behövs för att komplettera och förnya beståndet. 200 träd per år är en siffra som kommit upp.	Natur/ekosystemtjänster

<p>Pendlarparkeringar viktiga för att minska transporter samt buller och luftkvalitet, i både glesbygd och staden</p>	<p>Transporter</p>	<p>Inså örter längs alléer, gator och gång- och cykelbanor, slätter av delar av gräsytor i parker och skapa torrängsmark på tak.</p>	<p>Natur/ekosystemtjänster</p>
<p>App där man ser sin energianvändning - då blir det tydligt hur mycket man förbrukar</p>	<p>energi</p>	<p>Ta fram en plan för Gävle kommuns sjöar, vattendrag och kustvatten. (Där till exempel följande punkter kan plockas in, flera av dessa går dock att göra utan en plan.)</p>	<p>Vatten/ekosystemtjänster</p>
<p>Solceller bör finnas på varje tak, det är en lätt lösning för att minska miljöpåverkan. Solcellerna blir ju billigare efter varje år.</p>	<p>energi</p>	<p>Ta fram en handlingsplan för hur man ska arbeta med att åtgärda befintliga dagvattensystem som för ut orenat vatten till de olika recipienterna, med fokus på föroreningsbelastning och recipientens känslighet. (En påbörjad kartläggning med fokus på trafikbelastning från 2007 finns.)</p>	<p>Vatten</p>
<p>Alternativa transportmedel, det behöver inte vara bilar eller bussar utan cyklar eller linbanor.</p>	<p>Transporter</p>	<p>Arbeta fram ett digitalt verktyg för att förenkla planeringsarbetet. Kommunicera både inom kommunen och mot medborgare.</p>	<p>Vatten</p>
<p>Kollektivtrafik, bättre linjer- smartare kollektivtrafik. Mindre bussar som det är lättare att komma in dem. Du kan sitta ensam på en dubbelbuss tidigt en morgon. Bättre upphandling kring detta. Ha mindre bussar istället för en stor som inte fylls. Anropsstyrda bussar. Anpassa efter tiden på dygnet, fler bussar när många åker tex.</p>	<p>Transporter</p>	<p>Ta fram ett miljöövervakningsprogram för att statusklassa fler vattenförekomster inom Gävle kommun. Dels för att vi ska kunna se hur våra verksamheter och stadsbyggnad påverkar statusen i vattenförekomsterna (och följa lagkraven kring egenkontrollprogram av dagvattenanläggningar och dagvattennät), dels för att kunna bedöma vilka åtgärder som krävs för</p>	<p>Vatten</p>

Gåbussar för barn som ska gå till skolan – fler sådana alternativ. Trygghetsaspekt. För att undvika bilåkande till skolan. Sätt vana hos barnen. Vinner så mycket när man både rör på sig och slipper bil. Ett sätt att transportera människor.	Transporter	Ta fram ett åtgärdsprogram för att nå god status och goda reproduktionsmöjligheter för fisk och andra vattenlevande organismer utifrån miljöövervakningsprogrammet eller de data som finns tillgängligt.	Vatten/ekosystemtjänster
Om man bygger bort en grönyta, så kompensera med grönområden på tak, gröna väggar, träd vid vägar etc.	Lokalisera, utforma och underhålla hållbart	Ta fram modell för att beräkna föroreningsspridning vid dagvattenutsläpp (för att kunna kontrollera att exploateringar ej äventyrar statusklassning av vattenförekomster).	Vatten
Tätare kollektivtrafik för att mota moppebilar, mindre bussar som går oftare, självkörande busstaxis	Transporter	Ta fram riktlinjer för dagvatten där roller och ansvar inom kommunen för rening och skötsel klargörs.	Vatten
Cykelväg till Sandsnäsbadet	Transporter	Utreda möjligheten att ha skilda snötippor för snö från mindre trafikerade områden och snö från mer trafikerade områden.	Vatten
Vid utbyggnad /reparationer av cykelbanorna i centrum så gör som många andra städer -färgmarkera cykelbanorna. Det underlättar för de cyklande att se sträckningen med även för bil/buss trafiken att se cyklisterna. Ökar säkerheten !!	Transporter	Utreda hur situationen ser ut kring mikroplaster.	Vatten
Bilfritt centrum för att förbättra luftkvaliteten.	Transporter	Prioritera tillsyn av hantering och spridning av bekämpningsmedel.	Vatten

<p>I varje exploateringsprojekt måste hänvisas till de mål som MSP lyfter fram för Gävle. När vi exploaterar Gävle så bör vi alltså i beställningen lyfta fram och sätta fokus på de delar från programmet som blir tillämpliga. Det kan handla om att lyfta fokuset transporter i den meningen att vi ser behovet av att inte bara bygga ett område för bostäder utan se till att viss areal även utgör arbetsplatser och därmed möjliggöra att de som bor i området kan arbeta i området. Det minskar transporter kopplat till arbetsresor. Och vidare i det se till att vi utvecklar längs befintliga och planerade cykelstråk. Jag ser det också från ett exempel i Köpenhamn där man nu bygger ut ett nytt område och på en gata har man byggt av återvunnet material. Så kan vi jobba i våra markanvisningar där vi har rådigheten och vara noga med att lägga det i våra underlag till markanvisning/beställningar. Så sammantaget så vill jag säga att där jag kan använda MSP är i förståelsen för hur vi påverkar genom markanvisning.</p>	<p>Transporter/lokalisera, utforma och underhålla hållbart</p>	<p>Säkerställa att de framtagna inventeringsplanen och anslutningsplanen för vatten och avlopp genomförs.</p>	<p>Vatten</p>
<p>Klimatneutral kommun ser jag som en gigantisk målamöba som vi som både avdelning och Styrning och stöd måste kommunicera enormt mycket kring. Målet är stort och mållåret är nära. Åtgärder som krävs hur många som</p>	<p>Lokalisera, utforma och underhålla hållbart</p>	<p>Säkra resurser för en aktiv tillsyn av dagvattenanläggningar.</p>	<p>Vatten</p>

<p>Behov av utredning: Mål, indikatorer och ansvar (mål 2): "körsträckan med bil ska ha minskat med 30 %" - Matchar denna siffra med övriga procentsatser i målet för kollektivtraffik och cykel? Vi har i genomsnitt 1,7 passagerare per bil i Europa. Matchar detta mängden passagerare som förväntas övergå till</p>	<p>transporter</p>	<p>Ställ krav på att trafikdagvatten ska renas och fördröjas upp till minst ett 2-årsregn. Det skulle mest troligt göra att Gävle kommun klarar att följa plan och bygglagen och miljöbalken vid detaljplaneläggning.</p>	<p>Vatten</p>
<p>Behov av utredning: Mål, indikatorer och ansvar (mål 5.2): Analys som behöver göras framåt: Från vilka områden förväntas vi öka cyklandet? Stadsnära och längre bort? <u>Hur många bilresor färre motsvarar</u></p>	<p>transporter</p>	<p>Utred utsläppsfördelningen av föroreningar som belastar reningsverken.</p>	<p>Vatten</p>
<p>Bredbandsbillerbyar: https://solatum.se/bredbandsbyllerbyar/</p>	<p>Lokalisera, utforma och underhålla hållbart</p>	<p>År xx så ska miljöfarliga verksamheter som är anslutna till kommunala reningsverk lämnat in en handlingsplan för hur miljögifterna som kallas utfasningsämnen ska tas bort. Görs i dialog genom tillsyn.</p>	<p>Vatten</p>
<p>Planlägga ett ekoby-samhälle - Flera kommuner i Sverige erbjuder odlingsintresserade småbrukare möjligheter att antingen förvärva eller arrendera mark för fastighet och/eller odling i kollektivtrafiknära stråk för att såväl utöka den lokala matproduktionen som för att möjliggöra en annan livsstil för fler individer.</p>	<p>Lokalisera, utforma och underhålla hållbart</p>	<p>Ta fram en åtgärdsplan för att minska den hydrauliska överbelastningen från det kommunala ledningsnätet. Den ska visa var och hur mycket avloppsvatten som bräddar till olika recipienter från VA-nätet på grund av hydraulisk överbelastning. Förutsättningar för att installera s.k. bräddnings-reningsverk utreds.</p>	<p>Vatten</p>

<p>Tillgången på parkeringsplatser är en av de faktorer som har störst betydelse för val av transportmedel och för resmönstret. Det innebär att det finns stora möjligheter att använda parkering som ett styrmedel för hållbar stadsutveckling.</p>	<p>Transporter/lokalisera, utforma och underhålla hållbart</p>	<p>Prioritera tillsyn av spridning och hantering av gödsel.</p>	<p>Vatten</p>
<p>infrastruktur för elmatning för laddning av tunga fordon, maskiner, fartyg etc., tankning av biobränslen samt planera för vägreservat för elvägar för tunga fordon.</p>	<p>Lokalisera, utforma och underhålla hållbart</p>	<p>Säkerställ att det avtalas om att minst 6 meter skyddszon ska anläggas mot diken, vattendrag och sjöar vid nyteckning av arrendeavtal för kommunal mark.</p>	<p>Vatten</p>
<p>Gävle kommun har en begränsad möjlighet till ny elproduktion i form av vattenkraft och elproduktion från kraftvärmeverk. Därför är etablering av land- och havsbaserad vindkraft en viktig fråga. Kommunen behöver skapa förutsättningar för etableringar och prioritera samarbeten med vindkraftsindustrin för framtida behov.</p>	<p>energi</p>	<p>Byta ut alla kommunala olje- och slamavskiljare som inte motsvarar oljeavskiljare klass 1 till reningsanläggningar som har rening motsvarande klass 1.</p>	<p>Vatten</p>
<p>gratis kollektivtrafik, det skulle ge effekt och det finns beräkningar på att det inte skulle kosta så mycket mer än det redan gör. Kan ev. lägga på någon krona på skatten.</p>	<p>transporter</p>	<p>Utred hur kommunen bäst organiserar sig för att arbeta med att restaurera vattenförekomster och jobba mot god status. Hur kan vi få del av de många bidrag som går att söka för att arbeta mot god status och biologisk mångfald.</p>	<p>Vatten/ekosystemtjänster</p>

<p>Parkeringsbolag kan på allvar påverka måluppfyllnad vad gäller val av transportmedel och möjligheten att resa fossilfritt. Parkering och parkering kopplat till mobilitet kan göra stor skillnad. Utveckla långsiktiga finansiellt hållbara mobila tjänster kopplat till parkering.</p>	<p>Transporter/lokalisera, utforma och underhålla hållbart</p>	<p>Verka för att Gavleån och Testeboåns avrinningsområde får egna vattenråd.</p>	<p>Vatten</p>
<p>Ställa krav på klimatneutrala byggnader vid försäljning av kommunal mark.</p>	<p>Lokalisera, utforma och underhålla hållbart</p>	<p>Ta initiativ till samarbete med båtklubbar och fribåtshamnar angående anläggande av latrintömningsstationer och båtbottnvättar samt informationsinsatser och andra</p>	<p>Vatten</p>
<p>Arbete med hållbara resor för barn - de tar körkort 2035, framtiden.</p>	<p>Transporter</p>	<p>Kartlägg markavvattning i kommunen och ta fram förslag till förbättring.</p>	<p>Vatten</p>
<p>Mer aktiviteter kopplat till Gävle kommuns resepolicy</p>	<p>Transporter</p>	<p>Peka ut ordinarie snötippor och kontrollera dessa med avseende på föroreningar.</p>	<p>Vatten</p>
<p>Gävle Kommun ska möjliggöra klimatneutralitet även för industrin och godstransporterna, bör ha en tydlig inriktning att möjliggöra infrastruktur för elmatning för laddning av tunga fordon, maskiner, fartyg etc., tankning av biobränslen samt planera för vägreservat för elvägar för tunga fordon.</p>	<p>Transporter</p>	<p>Ta fram en skötselplan för förvaltning av vattenmiljöer och strandområden i tätortsnära områden utöver dagvattenanläggningarna. Naturvårdsbedömningar ska ligga till grund för skötseln.</p>	<p>Vatten</p>

För nya byggnader utförda på uppdrag av kommunen från och med 2021 skall klimatbelastning för uppförande och 10 års drift beräknas och kompenseras med motsvarande sänkt klimatbelastning på andra områden inom Kommunkoncernen.	Lokalisera, utforma och underhålla hållbart	Inventera marint skräp och ta fram förslag till åtgärder om det behövs.	Vatten
Minst en av kommunens årliga nybyggnader eller ombyggnader skall utföras enligt den internationella passivhusstandard.	Lokalisera, utforma och underhålla hållbart	Ta fram ett digitalt underlag där kommunens och privata aktörers dagvattenanläggningar och system finns redovisade som stöd för tillsyn och skötsel. (Skapar bra underlag för synliggörning av viktiga dagvattensystem som inte bör byggas bort, hjälper till att klara miljökrav och minska översvämningsrisk.)	Vatten
Minst vartannat år skall något av kommunens nybyggen utformas som ett demonstrationsprojekt ifråga om särskilt hög prestanda vad gäller ett eller flera av följande punkter: låg energianvändning, låg effektanvändning, liten klimatpåverkan, design för demontering och återvinning, giftfritt byggande och god inommiljö.	Lokalisera, utforma och underhålla hållbart	Göra en politisk prioritering av vattendrag som restaureras mot god status, till exempel Gavleån och/eller Testeboån. Kombinerar med rekreation och ökad möjlighet för fiske. Startas förslagsvis genom förstudie för bättre underlag.	Vatten/ekosystemtjänster
Baskrav är passivhusstandard och inspiration för genomförande övriga ambitioner kan hämtas från certifieringssystemet "living building".	Lokalisera, utforma och underhålla hållbart	Säkerställa att reglerade vattendrag har flöden och flödesvariationer som är så lika opåverkade vattendrag som möjligt.	Vatten
Minst en markanvisning per år för byggemaskaper, idéburet byggande eller mindre byggherrar. Kommunen bör avsätta en resurs för att bistå dessa kategorier.	Lokalisera, utforma och underhålla hållbart	Undersöka möjligheten att inrätta kretsloppsanpassade avloppslösningar i lämpliga områden.	Vatten

<p>Gävle energi skall årligen öka sin produktion av förnybar el med 5% genom att förvärva produktionsanläggningar tex genom att investera i vindenergi.</p>	<p>Energi</p>	<p>Ta fram ett handlingsprogram med syfte att säkerställa att alla kommunens badplatser har badbar vattenkvalitet. (Kartläggning, handlingsplan, genomförande).</p>	<p>Vatten</p>
<p>Energianvändningen i kommunkoncernens byggnader skall minska med minst 3% om året (inkluderande nybyggnader) från och med år 2021 och tio år framåt.</p>	<p>Energi</p>	<p>Viktiga vattenförekomster skyddas genom planläggning (här ingår även utredning av möjliga nya ur dricksvattenperspektiv förbättrande åtgärder.</p>	<p>Vatten</p>
<p>Senast år 2021 skall effekttaxa för elanvändning införas för alla hushåll och lokaler. Taxan skall vara utformad så att den straffar höga effektuttag då belastningen på elnätet är hög och stimulerar elkunder att vidta åtgärder för att förskjuta höga effektuttag till perioder när belastningen är lägre. Att kunna minska eller tidsförskjuta höga eleffektuttag vid tillfällen med hög belastning och förhållandevis låg tillförsel är en förutsättning för att nå det nationella målet om 100% förnybar elproduktion år 2040.</p>	<p>Energi</p>	<p>Funktionsbeskrivning av Gävle-Valboåsen som gör det möjligt att bedöma hur verksamheter på och kring åsen kan påverka vattenkvalitén. Fokus ligger på att kunna förklara hur kommunen vid planering ska kunna klara att hålla god status i vattenförekomsten och ett hälsosamt dricksvatten. Även mängd av vatten från olika områden till dricksvattensystemet beskrivs.</p>	<p>Vatten</p>
<p>Tjänsteresor utförda på uppdrag av kommunen skall inte medföra några CO2 utsläpp fr.o.m. år 2021.</p>	<p>Transporter</p>	<p>Kartläggning av markanvändning på vattenförekomsten och risker med denna, konsekvenser om någon av de identifierade riskerna inträffar, hur sannolikt det är att det inträffar, arbeta fram åtgärder för att minska sannolikhet och konsekvenser med markanvändningen.</p>	<p>Vatten</p>

<p>Kommunen skall senast 2021 inrätta behovsprövad datumparkering. Att leta efter parkeringsplatser och flytta bilar innebär onödiga utsläpp. Via parkeringsautomater, en app eller på annat sätt skulle man kunna anpassa datumparkeringen till behovet av snöröjning eller flyttning av andra skäl.</p>	<p>Transporter</p>	<p>Göra en prioritering utifrån behovet och ta fram eller revidera vattenskyddsföreskrifter för de kommunala vattentäkterna.</p>	<p>Vatten</p>
<p>Arbetsmaskiner och andra fordon verksamma inom hamnen skall inte släppa ut några klimatgaser fr.o.m. år 2021.</p>	<p>Transporter</p>	<p>Utred om det är möjligt att inrätta naturskyddsområde på Gävle-Valboåsen.</p>	<p>Natur/vatten</p>
<p>Stillaliggande fartyg inom hamnområdet skall inte släppa ut några klimatgaser fr.o.m. år 2021.</p>	<p>Transporter</p>	<p>Ta fram en vattenförsörjningsplan och nödvattenförsörjningsplan som även omfattar reservvattenförsörjning och möjlighet att hantera nödlägen då akuta situationer uppstår vid de befintliga vattenuttagen.</p>	<p>Vatten</p>
<p>Börja använda LCA-modeller i tidiga skeden vid ny- och ombyggnation. Se över vad effekttaxa innebär.</p>	<p>Lokalisera, utforma och underhålla hållbart</p>	<p>Arbeta fram ett digitalt verktyg för att förenkla planeringsarbetet. Kommunicera både inom kommunen och mot medborgare.</p>	<p>Vatten</p>

<p>Inom kommunkoncernen ser verksamheterna väldigt olika ut och så också tjänsteresorna. Det vore därför rimligt att separera olika typer av resor, förslagsvis tjänsteresor och drift/serviceresor för operativa verksamheter som till exempel Gavle Drift & Service och hemtjänsten.</p>	<p>Transporter</p>	<p>Analysera hur vi ska agera vid en olycka på åsen där stora delar av vattenförsörjningen slås ut och beskriv konsekvenserna för Gävleborna. Ta fram en plan för att minska konsekvenserna så långt som möjligt.</p>	<p>Vatten</p>
<p>Kommunen måste säkerställa bättre tankningsmöjligheter. Bättre förutsättningar för att kunna bygga ut infrastrukturen för gas behövs. Kommunens upphandling av drivmedelsavtal behöver också samordnas för att få bättre tillgång till förnybara drivmedel över hela kommunen. Verksamheterna i kommunkoncernen har inte samma drivmedelsavtal som oss inom Gavlia. Vi har bättre förutsättningar att tanka till exempel HVO jämfört med andra verksamheter inom kommunen. Det är svårt att säkerställa tillgång till tankställen.</p>	<p>Transporter</p>	<p>Utred grundvattnets betydelse för ekosystemtjänster i kommunen.</p>	<p>Vatten/ekosystemtjänster</p>
<p>Uppföljning blir viktigt när det ställs mer miljökrav vid upphandlingar och Gavlia-koncernen ser gärna att Styrning och stöd, Inköps- och upphandlingsavdelningen är stödjande och skapar samverkan kring utformning</p>	<p>Upphandling</p>	<p>Kommunövergripande plan enligt modell framtagen av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Innehåller bland annat:</p>	

<p>Gratis kollektivtrafik, det skulle ge effekt och det finns beräkningar på att det inte skulle kosta så mycket mer än det redan gör. Kan ev. lägga på någon krona på skatten.</p>	<p>Transporter</p>	<p>- Skyfallskartläggning, översvämningar (inte minst av mindre och ej ännu utvärderade vattendrag i staden), skredrisk och havsnivåhöjningar kopplat till riskanalys. Skapa rutiner för digital hantering. Ta fram ett åtgärdsprogram för att hantera risker, vilket är ett lagkrav. Viktigt med brett arbete, utred till exempel risker för räddningstjänst och hemsjukvård, pumpstationer, el-centraler, äldreboenden osv.</p>	<p>Vatten</p>
<p>Saknar tydlig inriktning/ambition som underlag i diskussioner med externa byggherrar. Om kommunkoncernen själv inte har några högre ambitioner är det också svårare att föra diskussion med externa byggherrar om ambitionsnivåer på deras byggande.</p>	<p>Lokalisera, utforma och underhålla hållbart</p>	<p>Utred hur kommunen kan tillskapa ytor för att hantera minst 100-årsregn i den täta staden.</p>	<p>Vatten</p>
<p>Det är väldigt många vägar som korsar cykelbanan utan varken övergångsställen eller cykelöverfarer (t.ex. mellan hemstarondellen och city). Öka trafiksäkerheten för oskyddade cyklister.</p>	<p>Transporter</p>	<p>Uppdatera översvämningsriktlinjerna från 2012. Dessa bör vara anpassade till boverkets och de rekommendationer länsstyrelserna arbetat fram.</p>	<p>Vatten</p>

<p>Om man som cyklist ska vänster i en korsning ska man oftast invänta grönt vid två trafikljus. En bilist som ska svänga vänster i en korsning behöver oftast bara invänta ett trafikljus. Här borde ni kunna göra lösningar för att underlätta för cyklister särskilt när ni bygger nya vägar. Men av tradition är det bilvägen som står i centrum o cykelvägarna anpassas runt bilvägen. Försök o tänka nytt här. Bilvägen behöver inte alltid vara i centrum.</p>	<p>Transporter</p>	<p>Poolägare ska erbjudas havs/sjövatten istället för att använda dricksvatten.</p>	<p>Vatten</p>
<p>Öka trafiksäkerheten för oskyddade cyklister.</p>	<p>Transporter</p>	<p>Spara vatten året runt (informera, utbilda, återkoppla)</p>	<p>Vatten</p>

Transporter/Cyklar- Moderna cykelställ som är under tak och säkra. Behöver finnas överallt. Fler och tillgängliga cykelställ.	transporter	Större kommunikationsinsats när det är gult läge i vattentillgången, signaler, återkoppling	Vatten
Samverksam och överenskommelser – Till exempel som Klimatprotokollet Uppsala	Transporter	Marknadsföra energieffektiva och snålspolande utrustning (företag)	Vatten
	Lokalisera, utforma och underhålla hållbart	Viktigt att vi får in mer mångfald i stadens parker, fler blommande växter och variation i arter, insektshotell. Mer grönska som binder in koldioxid.	Natur/Ekosystemtjänster
	Transporter	Man kan öka den biologiska genom att inte slå vägrenen efter midsommar för att öka den biologiska mångfalden.	Natur/Ekosystemtjänster

Transporter	Man kan låta en del gräsmattor vara oklippta, och skapa flera olika lokala miljöer t.ex. under äppelträd. Detta kan vara bra för bina, vilka är livsviktiga för oss.	Natur/Ekosystemtjänster
	Gävleborna har för lite kunskap om biologisk mångfald. Ökad kunskap skulle ge mer engagemang. Valls hage kan om det utvecklas bli ansiktet utåt för Gävle.	Natur/ekosystemtjänster
Transporter	Bygga mångfunktionella dagvattensystem som kan användas för bevattning, ansöka om tillstånd att ta vatten från Gavleån... ansöka om pengar för att bygga systemen, våtmarker, bevattning till odlingsmark osv.	Vatten
Energi	Parker och träd uppe på hustak	Natur/ekosystemtjänster
Energi	Plantera mer träd längs gator och på torg	Natur/Ekosystemtjänster
Energi	Minskar upphettning i urban miljö, vindstyrka i vindtunnlar och dagvattenflöde genom att plantera träd i stadsmiljö	Natur/Ekosystemtjänster
Energi	Slå/klippa gräsmattor och vägrenar senare på året så att blomning hinner ske.	Natur/ekosystemtjänster
Lokalisera, utforma och underhålla hållbart	Bevara våra kulturområden för de har stor biologisk mångfald.	

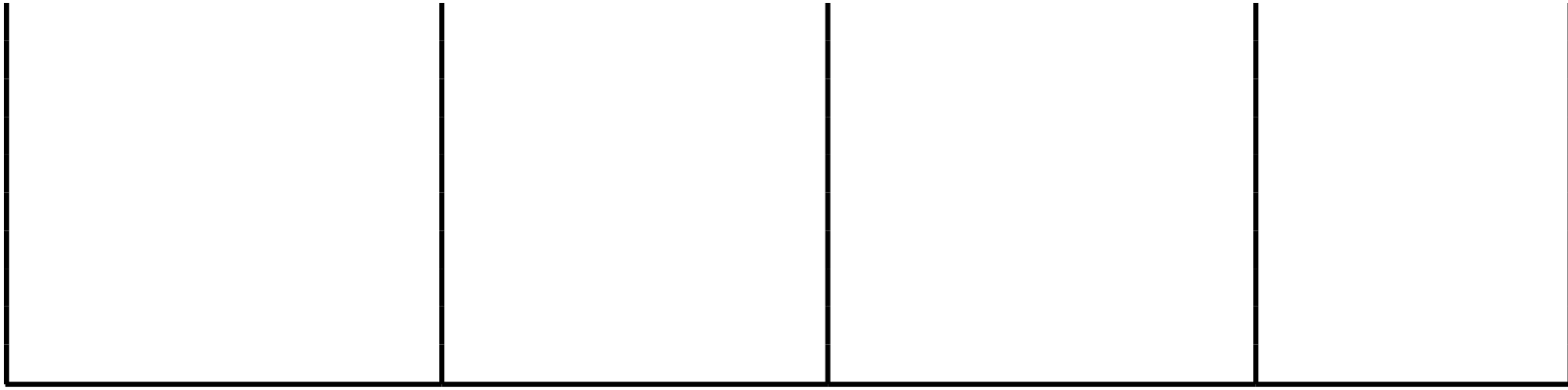

Ren och giftfri vardag	Under-område
Gör fimplådor för röstning, två lådor. Rösta på den ena eller den andra.	Kretslopp
Brädor för där man kan sätta sitt tuggumi vid tex busshållplatser. "Stick your gum here"- skyltar.	Kretslopp
Bygg odlingsväxthus (kommunalt) vid Microsofts anläggning, anlägg en skogsträdgård i anslutning, samt djurhållning.	Livsmedelsförsörjning
I kretsloppsplanen fatta beslut utifrån Håll Gävle Rents avslutningsrapport på ambitionsnivå och efterföljande genomförande.	Kretslopp
Projekt för kemikaliehantering med digitalt hjälpmedel, för Styrning och stöd samt sektorerna.	Kemikalier och plast

Fortsatt kontinuerligt arbete enligt levande aktivitetslista inom ramen för Kemikalienätverket.	Kemikalier och plast
Upphandling av återbrukade / begagnade produkter	Inköp och upphandling
Gävle kommun ska anställa en kostchef och skapa en gemensam kostorganisation.	Matens påverkan
Efter upprättad kostorganisation ska ett kommunikationsprojekt när det gäller hållbar och klimatsmart mat i våra kommunala verksamheter genomföras, där skolan ska prioriteras (i samarbete med Utbildning Gävle).	Matens påverkan
En ny/reviderad inköps och upphandlingspolicy/plan för hållbara inköp i Gävle kommun ska tas fram. För såväl social, som miljömässig och ekonomisk (cirkulär ekonomi) hållbarhet.	Inköp och upphandling
Leverantörsuppföljningar ska göras i större utsträckning än vad det görs idag.	
Utse en funktion som ska jobba med löpande med lokala, regionala och nationella mål kring kostfrågor, inom den nya kostorganisationen, i samarbete med näringsliv och inköp.	Matens påverkan

Ta fram och besluta tydliga uppdrag och rutiner som gör att kommunerna och Gästrikre återvinnare arbetar aktivt med att förebygga avfall inom de kommunala verksamheterna.	Kretslopp
Utreda och föreslå hur verksamhet med återanvändning och reparation kan utökas.	Kretslopp
Utreda och föreslå hur upphandling av återbrukade / begagnade produkter kan gå till.	Kretslopp
Använda bygg- och ombyggnadsprojekt som pilotprojekt för att förebygga bygg- och rivningsavfall samt öka återvinningen.	Kretslopp
Vid all nyproduktion och vid alla större ombyggnationer, ska sorteringsmöjligheter installeras i lägenheter.	Kretslopp
Inrätta en funktion som gör en källsorteringsplan med placerings- och utrustningslista för alla behövande verksamheter, så att vi kommer upp på en bra källsorteringsgrad överallt.	Kretslopp

Gävle kommun ska driva ett nätverk för kompetens- och erfarenhetsutbyte med fokus på hur vi kan möjliggöra delaktighet och inflytande för våra unga i Gävle.	Konsumtion och handlingskompetens
Gävle kommun ska genomföra satsningen "Det goda livet i Gävle 2030 – inom ramen för ett jordklot" varje läsår. (har genomförts i tre läsår hittills, se http://detgodalivetigavle.se/category/detgodalivet/)	Skola och förskola
Verksamheten med miljö- energi- och vattenpedagoger ska utvecklas, inklusive att finnas tillgängliga för skolor och förskolor enligt det behov som efterfrågas.	Skola och förskola
Det ska inte finnas något farligt avfall i det restavfall som hushållen slänger; det ska vara 0% år 2025.	Kretslopp
Alla företag och verksamheter har en säker och väl fungerande hantering av sitt farliga avfall och elavfall; det ska vara 100%	Kretslopp
Människors kunskap om farliga ämnen i varor ska öka, så att 80 % av tillfrågade i enkät har god kunskap år 2025.	Konsumtion och handlingskompetens
Verksamheten med miljö- energi- och vattenpedagoger ska utvecklas, inklusive att finnas tillgängliga för skolor och förskolor enligt det behov som efterfrågas.	Skola och förskola

<p>Nya mötesplatser för hela livsmedelskedjan och nya affärsidéer som kommunen ansvarar för gemensamma aktiviteter.</p>	<p>Livsmedelsförsörjning</p>
<p>Kommunikationsprojekt med all intern och extern kompetens som behövs för att arbeta med målen här och i den regionala livsmedelsstrategin.</p>	<p>Livsmedelsförsörjning</p>
<p>Ta fram ett åtgärdsprogram för centrala Gävle som även tar hänsyn till att fordonsflottan förändras över tid. Programmet bör baseras på en trafiksimuleringsmodell där luftföroreningshalter kopplas till trafikåtgärder. Bullerpåverkan bör inkluderas i analysen eftersom eventuella trafikomläggningar kan ha betydande påverkan på bullersituationen.</p>	<p>Luft, buller</p>
<p>Fortsätta arbeta med att framhäva gång-, cykel och kollektivtrafik före bilen för att minska buller.</p>	<p>Buller</p>
<p>Se över vilka ljuddämpande åtgärder som kan göras vid kommunala parker och grönområden och ta fram en handlingsplan för att uppnå detta. (Denna åtgärd pekar mer på Natur/Övergrip mål 2/delmål 2, som idag har en indikator som inte stödjer den). Som underlag till arbetet kan https://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer/620-5709-X.pdf?pid=3317 användas.</p>	<p>Buller</p>

Att så långt som möjligt erbjuda människor odlingsmöjligheter i närheten av där de bor.	Livsmedelsförsörjning
Erbjuda organisationer/medborgare att få anlägga och använda skogsträdgårdar och odlingsytor i våra parker/där det går.	Livsmedelsförsörjning
Göra skolgårdar grönare med mer grönytor, skolträdgårdar inklusive skogsträdgårdar.	Skola och förskola
Inrätta ett fröbibliotek inom ramen för stadsbibliotekets ordinarie verksamhet. Här finns även andra vinster än enbart livsmedelsproduktion, t.ex. biologisk mångfald/främja pollinerare samt ökad medvetenhet i frågorna.	Livsmedelsförsörjning
Bilfritt centrum för att förbättra luftkvaliteten.	luft

Möbler från kommunens verksamhet återanvänds i möbelpoolen.	Kretslopp
Alla företag och verksamheter har en säker och väl fungerande hantering av sitt farliga avfall och elavfall; det ska vara 100%	Kretslopp
Förbättrad miljö- och hållbarhetskunskap i skolorna, jobba mera temainriktat i skolan.	Skola och förskola
Mera mätpunkter i stan som visar luftens status, innebär att innevånarna kan välja bättre transportvägar.	luft
Ställa krav på hemtjänstens personal att de ska sortera avfall hos sina kunder.	kretslopp
Rensa ut kemikalier i grundskolan (det arbete som är gjort i förskolan behöver göras även i skolorna)	kemikalier och plast

<p>Viktigt att sprida kunskap via skola och förskola för att få upp ett intresse och sedan agera för hållbarhet. (Viktigt att kommunen kan stimulera för att få fler att agera, kan vi arbeta med utmaningar mot kommunmedborgare, fröbytdag, grilla, odlingar</p>	<p>Skola och förskola</p>
<p>Koppla ihop Microsofts serverhallar med storskalig växthusodling, för den luften kan användas för det (men inte för utvinna värme av), kanske ovanpå huset?</p>	<p>Livsmedelsförsörjning</p>

Laga mer mat på plats.	matens påverkan
Återvinningstation vid camping i Hedesunda och öka antalet återvinningstationer totalt. Framförallt där folk vistas.	kretslopp
Öka andelen Närodlat, egenproducerat- vi lever i ett sårbart samhälle. Gävle kan bli mindre beroende av import genom ökad odling inom kommungränsen.	Livsmedelsförsörjning
Arrangera tex. en regional klimat-och energidag årligen där man delar ut priser för insatser på klimat och energiområdet, tex. bästa nybygget, renoveringsprojektet, energi- och effektsparåtgärder, minskat koldioxidutsläpp, minskat bilåkande, minskad köttkonsumtion etc.	konsumtion och handlingskompetens

<p>Ett vegetariskt alternativ bör alltid vara norm och förstahandsval vid all intern mat och fika, andelen ekologiskt och närproducerat bör öka. Detta är en relativt liten åtgärd som skulle kunna ge stor effekt. Vegetarisk norm skulle även kunna ge besparingar som en önskvärd bieffekt</p>	<p>matens påverkan</p>
<p>Samråd kan hållas med lokala miljöorganisationer löpande för att stämna av att vi är på rätt väg. Vi kan bilda ett miljö- och klimatråd där organisationer, näringsliv och unga.</p>	<p>konsumtion och handlingskompetens</p>
<p>Möjliggöra för förskolor och skolor att odla sin mat själva. Ha bondgård som hör ihop med skolorna.</p>	<p>Livsmedelsförsörjning</p>
<p>Matsvinnet till hemlösa människor eller säljas, t.ex. Karlstad kommun gör.</p>	<p>matens påverkan</p>

Skolträdgårdar	Skola och förskola
Skolbesök på gårdar.	Skola och förskola
Säsongsbaserad mat.	matens påverkan
Inkludera hållbarhet i hemkunskapen	Skola och förskola
Ställa krav på tystare motorer i fordon- och bussupphandlingar.	Buller

<p>Bättre att använda matavfall till jordförbättring via bokashi-metoden, vilket dessutom binder kol i marken istället för att tillverka biogas som ger CO2 utsläpp.</p>	<p>matens påverkan</p>
<p>Anlägg fler mätpunkter för luftföroreningar i staden och vid hamnen. Mätpunkterna förses med display, så allmänheten kan avläsa föroreningsgraden "in time". Man kan också tänka sig lampor med rött, gult, grönt sken beroende på föroreningshalten.</p>	<p>Luft</p>
<p>Skapa möjligheter för småskalig odling i msp via t ex koloniföreningar.</p>	<p>Livsmedelsförsörjning</p>
<p>Exempel på åtgärder är fönsterbyten, bullervallar mm. Ett ytterligare sätt kan vara att utveckla fjärrkyla som minskar stadsbruset från kyl/värmeaggregat på fastigheter.</p>	<p>Buller</p>
<p>Arrendera ut mark till människor som vill odla och därmed öka livsmedelsproduktionen</p>	<p>Livsmedelsförsörjning</p>

<p>kommunen ska sluta använda lövblåsare – se artikel om hur denna fråga har lyfts i Tyskland: https://www.natursidan.se/nyheter/tyskland-avrader-fran-lovblasare-inte-bra-for-naturen/.</p>	<p>Luft</p>
<p>Gävle kommun ska stärka den regionala matens roll i besöksnäringens erbjudande.</p>	<p>Livsmedelsförsörjning</p>
<p>Det ska finnas goda förutsättningar för att driva livsmedelsföretag i Gävle.</p>	<p>Livsmedelsförsörjning</p>
<p>Gävle kommun ska beakta stadsnära odling i den fysiska planeringen. Stadsnära odling är ett pedagogiskt tillvägagångssätt för att skapa medvetenhet om livsmedelsproduktion</p>	<p>Livsmedelsförsörjning</p>

Produktions- och förädlingsvärdet i livsmedelskedjan ska öka.	Livsmedelsförsörjning
Gävle kommun ska verka för en ökad kontakt mellan skola och berörda aktörer inom föreningslivet när det gäller livsmedelsproduktion, inklusive studiebesök.	Livsmedelsförsörjning
Gävle kommun tar vid planering och underhåll av infrastrukturåtgärder hänsyn till livsmedelsproduktionen både avseende areella näringar och livsmedelskedjans transporter.	Livsmedelsförsörjning
Utveckla arena för en kontinuerlig och långsiktig dialog mellan kommunen och lantbruken avseende hållbar och lokal livsmedelsförsörjning med avseende på biologisk mångfald, energi, vatten och matproduktion.	Livsmedelsförsörjning

<p>Ett vegetariskt alternativ bör alltid vara norm och förstahandsval vid all intern mat och fika, andelen ekologiskt och närproducerat bör öka. Detta är en relativt liten åtgärd som skulle kunna ge stor effekt. Vegetarisk norm skulle även kunna ge besparingar som en önskvärd bieffekt. I ett andra steg skulle detta utsträcka sig till även mat på kommunala skolor, äldreboende osv. Här kan man börja redan nu genom att låta vegetariskt vara norm, kött och fisk valbar specialkost.</p>	<p>Matens påverkan</p>

